

I den anden og sidste af disse foreslaas et Paalæg givet Kirke- og Undervisningsministeriet, der sandsynligvis vil forvolde Statskassen en lille aarlig Udgift, men som formentlig er baade rimeligt og nødvendigt. Mange af vore Kommuneskoler faaede nutilbuds i høt Grad det, man kalder et Skoleapparat: Glober, Kort, Ufildninger af forskjellig Art o. desl., som, medens de bidrage til at lette Lærernes Arbeide, udoide Børnenes Forestillinger og klare deres Begreber. Ligeledes faaede i forskjellige Fag Lærebøger, der passe for Kommuneskolens Undervisning. Det vilde formentlig være meget ønskeligt, om der samtidig med denne Lovs Udstedelse sørgedes for disse Manglers Uffhjælp. Men skal deite ske, maa Staten staa i Forstøb, og den maa ogsaa hellere lide et lille Tab herved, end Kommunerne henvijes alene til Boghandelen, af hvilken det huerken kan forlanges, at den skal holde meget store, altid tilstrækkelige Dplag eller udsælge disse Gjenstande til den billigst mulige Pris. Men jo billigere Kommunerne kunne anskaffe deslige Fornødenheder, desto lettere vilde de kunne forsyne de fattige Forældres Børn med de Skolefornødenheder, der ere en Betingelse for, at de kunne have samme Nytte af Undervisningen som de Velhavendes.

Endelig foreslaar Udvalget, at Overfigten over Lovforslagets Indhold lettes ved dets Inddeling i 6 Afsnit, og at Titlen undergaar en Endring, der ingen Begrundelse behøver.

Mindretallet (M. Pederfen og M. Rasmussen) staaer paa samme Standpunkt og med de samme Anskuelse om Almneffkolevæsenet som af os antydet i Landsstingets Udvalgsbetænkning 28de Marts 1874 over det af den daværende Regjering forelagte Lovforslag om Skolevæsenet. Da Mindretallet nu ikke ser sig i Stand til at gaa ind paa det foreliggende Forslag og er aldeles overbevist om, at det vilde være unyttigt fortiden at fremkomme med et lignende Forslag som det af Mindretallet opstillede i Betænkningen 28de Marts 1874, indskrænker man sig til at henvise til samme, og skal om det foreliggende Forslag yttre Følgende:

Der er og har altid været forskjellige Meninger om, hvad Godt og Gaanligt eller Stadeligt der er udrettet med Skoleloven af 1814. Mindretallet er af den Anskuelse, at den Lov, der ved den blev indført og udviklet ved det Lærerpersonale, som af Staten uddannedes og beskikkedes, har været til ubødelig Skade for den almindelige Befolkning. Den Maade, hvorpaa Undervisningen i den første Menneskealder efter 1814 blev ledet, var mere dødbringende end oplivende. Den kvalte al Uvst hos Børnene til Selvarbeide, hvilken den da opvøgende Slægt maatte komme til at

have Bræg af, og som vil spores i evindelige Tider. Vel er den Undervisningsmaade nu, — Mindretallet vil gjerne tro det — paa de allerfleste Steder for en væsentlig Del forandret; men saalænge Almneffkolens Ordning hviler paa Loven af 1814, er det meget usikkert, om der kan arbeides videre i den Retning, som Befolkningen efter mange Aars Anstrængelser har tilkæmpet sig, eller om Staten ved sit Tilsyn skulde faae Magt til at gaa tilbage og føre Undervisningen ind i samme Spor som lige efter 1814.

Men om end Mindretallet villig indrømmer, at der er kommet mere Liv i Almneffkolen, saa indrømmer det ingenlunde, at Skoleloven af 1814 har nogen Del deri. Derimod forekommer det Mindretallet, at det er kjendeligt nok, at det er Fristolen og de Mænd, der virke i dens Tjeneste, og iblandt disse da ikke mindst de, der have holdt Skole for den konfirmerede Ungdom, der Tid efter anden, Skridt for Skridt, ved deres Virken paa Befolkningen have tvunget Statskolen til at bruge tilbøds den samme Maade at undervise paa som i Fristolen og derved bragt mere Liv end forhen. Det skal ogsaa villig indrømmes, at en stor Del af de Mænd, som ere ansatte i Statskolens Tjeneste, have et aabent Die for, hvorledes der helst skulde virkes, men at de hindres deri baade af Loven og især af Tilsynet, som paa en søkelig Maade kan gjøre sig gjældende, idet Lovens Fortolkere og de Tilsynshavende i Mangt og Meget ere de samme Personer.

Naar der nu skulde reformeres paa Almneffkolevæsenet, forekommer det Mindretallet, at de noget over 60 Aar, der ere gaaede, siden Loven af 1814 udfom, bestemt nok angive, at Befolkningen gjør Fordring paa igjennem Kommunen og saavidt mulig ved egen Hjælp selv at sørge for sine Børns Undervisning med meget mindre Indblanding fra Statens Side end efter de nu gjældende Love, ikke at tale om Loven fra 1814. Havde Regjeringen haft Die for det, som Befolkningen gjør Krav paa, naar der forlanges en bedre Børneoplysning, og havde den haft Hjerte til at tage Hensyn dertil, da havde den ikke forelagt et Lovforslag om Skolevæsenet som det foreliggende. Det er saa langt fra, at Lovforslaget gaar i den Retning, Mindretallet formener, der bør gaas, at der endog gjøres Forsøg paa at komme bort fra Bestemmelserne i Lovene af 2den Mai 1855 og 8de Marts 1856, Bestemmelser, som Befolkningen sætter stor Pris paa at bibeholde, og som Mindretallet er overbevist om have gjort stor Nytte.

Med Hensyn til det Økonomiske ved det foreliggende Forslag har Mindretallet ingen Forestilling om, hvad Befolkningen endog tilnærmelsesvis vil blive, huerken for Kommunen eller for Staten, hvilket dog under Lidet som de nærværende er af megen Betydning. Om de store Bidrag, der skulle udredes af Statskassen, ville kom-